

Pražská rotunda sv. Václava získala Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra 2018

Brusel / Haag, 15. května 2018 – Vítěze Cen Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra za rok 2018 dnes oznámily Evropská komise a nejvýznamnější zastřešující evropská organizace v oblasti kulturního dědictví Europa Nostra. Jde o nejvyšší oborová ocenění v rámci kontinentu. Vybráno bylo 29 laureátů ze 17 zemí za mimořádné výsledky v oblasti restaurování, výzkumu, specializovaných služeb a vzdělání, výchovy či popularizace problematiky památek. **Mezi vítěze se zařadil také projekt záchrany pražské rotundy sv. Václava. S ohledem na probíhající Evropský rok kulturního dědictví letošní ceny kladly zvláštní důraz na celoevropský přesah vítězných projektů.** Vítězové převezmou ocenění na slavnostním ceremoniálu 22. června, který bude součástí historicky prvního Evropského summitu kulturního dědictví konaného v Berlíně.

Občané všech evropských států a dalších zemí světa mohou hlasovat na internetu v kategorii cena veřejnosti, ať už pro své domácí kandidáty nebo projekty dalších zemí.

Mezi mimořádné úspěchy celoevropské péče o památky a kulturní dědictví se v roce 2018 mimo jiné zařadily: obnova řeckého byzantského kostela včetně unikátní série fresek z 8.–9. století, provedená díky plodné spolupráci mezi řeckými a švýcarskými organizacemi; nová metoda konzervace evropských historických staveb, která je výsledkem společného podniku pěti institucí z Francie, Itálie a Polska; přes 30 let neúnavné činnosti mezinárodní sítě NGO usilující o záchranu

Benátek; nebo založení finského veřejného vzdělávacího programu, jenž zapojuje děti a mladé lidi do péče o národní kulturní bohatství a může sloužit jako inspirace podobným iniciativám napříč Evropou.

„Vřele gratuluji letošním ‚památkovým šampionům‘, kteří zvítězili a stali se držiteli Cen Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra. Hluboce na nás zapůsobily mimořádné dovednosti, kreativita, oddanost a velkorysost tolika profesionálních památkářů, dobrovolníků a podporovatelů z celé Evropy. Každý z nich si zaslouží ocenění a další podporu. Naši vítězové jsou živoucím dokladem toho, že naše kulturní dědictví je mnohem více než jen vzpomínka na minulost; je klíčem k pochopení naší současnosti a vkladem do budoucna. Z tohoto důvodu musíme v rámci Evropského roku kulturního dědictví především poukázat na význam našeho sdíleného kulturního dědictví pro budoucnost Evropy,“ konstatoval **Plácido Domingo**, uznávaný operní pěvec a prezident organizace Europa Nostra.

„V kulturním dědictví všech rozmanitých forem spočívá jedna z nejcennějších předností Evropy. Staví mosty mezi lidmi a komunitami, stejně jako mezi minulostí a přítomností. Je zásadní pro naši evropskou identitu a představuje aktivní prvek podněcující další společenský a ekonomický rozvoj. Gratuluji vítězům Cen Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra za rok 2018 i jejich týmům za mimořádnou a inovativní práci. Díky jejich talentu a nasazení bylo zachráněno a obnoveno mnoho evropských kulturních pokladů. A co je ještě důležitější, jejich práce umožňuje všem lidem bez rozdílu objevovat, zkoumat a být součástí našeho bohatého kulturního dědictví, zcela v duchu Evropského roku kulturního dědictví, který si letos připomínáme,“ řekl Tibor Navracsics, eurokomisař pro vzdělání, kulturu, mládež a sport.

Nezávislé poroty expertů zhodnotily 160 soutěžních přihlášek, podaných organizacemi a jednotlivci z 31 evropských zemí, a vybraly vítěze.

Ocenění budou předána 22. června 2018 v berlínském Kongresovém centru na slavnostním udělování cen za evropské kulturní dědictví, které společně hostí komisař EU **Tibor Navracsics** a maestro **Plácido Domingo**. Během slavnostního předání bude vyhlášeno sedm držitelů hlavní ceny (každý z nich obdrží 10 000 eur) a vítěz Ceny veřejnosti. Akci svou účastí poctí jakožto patron Evropského roku kulturního dědictví v Německu **Dr. Frank-Walter Steinmeier**, prezident Spolkové republiky Německo.

Vítězové představí své úspěchy v oblasti kulturního dědictví na veletrhu excellence konaném v budově Allianz Forum dne 21. června. Zúčastní se i dalších akcí v rámci evropského summitu pro kulturní dědictví s názvem „Sdílení dědictví, sdílení hodnot“, který se uskuteční 18.–24. června v Berlíně. Tento summit společně pořádají organizace Europa Nostra, německý Výbor pro kulturní dědictví (DNK) a Pruská nadace pro kulturní dědictví (SPK). Jeho cílem je podpořit ambiciózní evropský program a akční plán pro kulturní dědictví jako trvalý odkaz Evropského roku kulturního dědictví.

kontakty

Europa Nostra

Joana Pinheiro, jp@europanostra.org

T +31 70 302 40 55; M +31 6 34 36 59 85

Evropská komise

Nathalie Vandystadt

nathalie.vandystadt@ec.europa.eu; +32 2 2967083

Rotunda sv. Václava v Praze

doc. RNDr. Martin Vlach, Ph.D.

martin.vlach@mff.cuni.cz, M +420 608 770 918

RNDr. Karolina Houžvičková Šolcová,

karolina.solcova@mff.cuni.cz; T +420 951 552 613; M +420 607 559 129

Mgr. Luboš Veverka

lubos.veverka@mff.cuni.cz; T +420 951 551 660

více o oceněných projektech

Informace a prohlášení poroty

fotografie ve vysokém rozlišení a videa

Audio(visual) Statements

Stránky Kreativní Evropa

www.nase-rotunda.cz

vítězové roku 2018

Kategorie Památková péče

Rotunda sv. Václava, Praha, ČESKÁ REPUBLIKA

Misijní dům Poula Egedeho, Ilimanaq, Grónsko, DÁNSKO

Sanatorium dr. Barnera, Braunlage, NĚMECKO

Winzerberg: terasovité vinice, Postupim, NĚMECKO

Byzantský kostel sv. Dominiky (Agia Kiriaki), Naxos, ŘECKO

Collaborative Conservation of the Apse Mosaic of the

Transfiguration in the Basilica at St. Catherine's Monastery,
Sinai, EGYPT/GREECE/ITALY

Botanická zahrada Národního paláce Queluz, Sintra, PORTUGALSKO

Pavilonu prince Miloše v lázních Bukovička, Arandjelovac,
SRBSKO

Pevnost Bač, Bač, SRBSKO

Fasáda koleje sv. Ildefonsa, Alcalá de Henares, ŠPANĚLSKO

Sorollovy skici Španělska, Valencie, ŠPANĚLSKO

Kategorie Výzkum

EPICO: Evropský protokol preventivní ochrany koordinovaný z
Versailles, FRANCIE

Gruzínské textilie, Tbilisi, GRUZIE

CultLab3D: automatizovaná technologie skenování pro 3D
digitalizaci, Darmstadt, NĚMECKO

Výzkum a katalogizace státní sbírky umění, Bělehrad, SRBSKO

Kategorie Mimořádný přínos

The Wonders of Bulgaria Campaigners, BULHARSKO

Stéphane Bern, FRANCIE

Sdružení mezinárodních soukromých výborů na ochranu Benátek,
ITÁLIE

Sdružení Hendricka de Keysera, NIZOZEMSKO

Tone Sinding Steinsviková, NORSKO

Vlastníci soukromých vod v Argualu a Tazacorte, Kanárské ostrovy, ŠPANĚLSKO

Kategorie Vzdělávání, odborná příprava a osvěta

Ief Postino: Belgie a Itálie propojené prostřednictvím dopisů, BELGIE

Culture Leap: vzdělávací program, FINSKO

Národní institut pro kulturní dědictví: vzdělávací a školicí program pro konzervátory, FRANCIE

Muzeum sinjské alky, CHORVATSKO

Kampaň „povstat z trosek“ koordinovaná z Říma, ITÁLIE

Otevřené památky, ITÁLIE

GeoCraftNL: projekt hornického dědictví, GeoFort, NIZOZEMSKO

Plečnikův dům, SLOVINSKO

Cena Europa Nostra se uděluje také významnému úspěchu v oblasti kulturního dědictví z jedné evropské země, která se neúčastní programu EU Kreativní Evropa.

Kategorie Památková péče – Řecká škola Zografyon, Istanbul, TURECKO

Rotunda sv. Václava, Praha

V rámci ambiciózního projektu proběhla obnova a konzervace torza lodi románské rotundy z pozdního 11. století, které odkazuje až k počátkům osídlení Prahy. Fragmenty stavby byly objeveny v nově odkrytém prostoru uvnitř budovy Univerzity Karlovy (v památkové rezervaci UNESCO). Restaurátorské práce vycházely z filozofie minimálních viditelných zásahů do památky samotné. Projekt, vedený týmem z Univerzity Karlovy, byl finančně podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska (EEA/Norskými fondy) a soukromými dárci. *Porota ocenila zejména způsob vizuální prezentace archeologických vrstev a úsilí vložené do prezentace a interpretace pozůstatků rotundy. Podle ní je dále projekt příkladem dobře provedeného restaurování „in situ“.*

První písemné zmínky o rotundě, které datujeme k počátku 13. století, ukazují na úzké spojení místa s českým patronem sv. Václavem. Objekt zanikl v rámci pozdější výstavby nových budov a byl považován za zcela ztracený. Během přestavby stávajících budov v roce 2004 byly objeveny pozůstatky zdiva rotundy. Nalezené šestiboké keramické dlaždice se nevyskytují nikde jinde v Evropě. Objev starších struktur sakrální stavby z poloviny 10. století je významnou součástí historie křesťanství a jeho architektury ve Střední Evropě. Dokládá spojení místa s různými etniky a poskytuje materiál pro srovnávací hodnocení.

V rámci projektu vznikl také výstavní prostor, který vhodně prezentuje podlahové dlaždice z 11. století, fragmenty základů a nadzemního zdiva. Samotné nálezy jsou přístupné po pěší lávce doplněné o osvětlení a schůdky. V části rotundy se nachází také replika původní podlahy. Návštěvníkům je dále určena nová multimediální expozice. Archeologický a strukturně historický výzkum vyústil v bohatou dokumentaci nálezů.

Realizace projektu je praktickým dokladem významu úzké mezioborové spolupráce. Geodeti, geologové, chemici, matematici, fyzici a umělci pracovali společně s restaurátory a archeology. Jinak by nebylo možné naplnit komplexní cíle projektu. Porota zároveň vyzvedla úsilí univerzity o zapojení této významné památky do vzdělávání studentů a širší veřejnosti.

Díky projektu se podařilo také objasnit projekční a technologické principy používané při výstavbě středověkých rotund. Tato unikátní zjištění je možné aplikovat na celou evropskou civilizaci daného období.

Souvislosti

Cena Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra

Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra iniciovala v roce 2002 Evropská komise a od té doby je uděluje nevládní organizace Europa Nostra. Oceněny jsou nejlepší projekty z oblasti restaurování kulturních památek, výzkumu, managementu, dobrovolnických aktivit, vzdělávání a komunikace. Tímto způsobem cena přispívá k upevnění povědomí o kulturním dědictví jako strategickém zdroji evropské ekonomiky a společnosti. Cena se uděluje za podpory programu Evropské unie **Kreativní Evropa**.

Za posledních **16 let podalo přihlášku 2 883 organizací** a jednotlivců z **39 zemí**. Od roku 2002 vybrala odborná porota 485 vítězných projektů z **34 zemí**. Pořadí zemí je v souladu s počtem podaných přihlášek. Na prvním místě je **Španělsko s 64 oceněními**, následované Velkou Británií (60) a Itálií (41). Nejlepším projektům z výše uvedených bylo rozděleno také celkem **102 grand prix** s cenou 10 000 EUR.

Cena Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra dále posiluje postavení památkové péče v Evropě tím, že projektům poskytuje velkou publicitu, podporuje mezinárodní výměnu zkušeností a propojuje jednotlivé zúčastněné strany. Také vítězům cena přináší další výhody, jakými jsou větší (mezi)národní publicita, následné získávání finanční podpory či zvýšený zájem návštěvníků. Protože cena vyzdvihuje evropský charakter kulturního dědictví, vzrostlo povědomí i u široké veřejnosti. Cena je tedy klíčovým nástrojem v propagaci evropského dědictví.

Europa Nostra

Europa Nostra je panevropská federace neziskových organizací, kterou podporuje také široká síť veřejných institucí, soukromých společností a jednotlivců. Organizace zahrnuje více

než 40 evropských zemí, a je tak důležitým hlasem občanské společnosti v oblasti ochrany a podpory evropského kulturního a přírodního dědictví. Europa Nostra byla založena v roce 1963 a je dnes považována za nejrepresentativnější síť tohoto zaměření v Evropě. Prezidentem organizace je renomovaný operní pěvec Plácido Domingo.

Europa Nostra se účastní kampaní za záchranu nejvíce ohrožených památek, míst a krajinných celků, a to zejména ve svém programu „7 nejohroženějších“. Kromě udělování výše zmíněných cen také vede strukturovaný dialog s evropskými institucemi, čímž se podílí na formulování a implementaci evropské strategie a politik, a koordinuje Evropskou alianci pro dědictví 3.3. Europa Nostra také důsledně podporuje a aktivně se podílí na Evropském roku kulturního dědictví 2018.

Kreativní Evropa

Kreativní Evropa je program EU, který podporuje kulturní a kreativní odvětví a umožňuje jim intenzivněji přispívat k zaměstnanosti a růstu. Ze svého rozpočtu 1,46 miliardy eur na období 2014–2020 podporuje organizace zabývající se kulturním dědictvím, scénickým uměním, krásným uměním, interdisciplinárními druhy umění, vydavatelskou činností, filmem, televizní tvorbou, hudbou a videoherami, aby mohly působit po celé Evropě, oslovovat nové publikum a rozvíjet své dovednosti nutné pro digitální dobu.

Pražská rotunda sv. Václava získala Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví / Ocenění Europa Nostra 2018 [cuni.cz, 15. května 2018]

úvodní foto: Svatováclavská rotunda na Malé Straně, M. Frouz